

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na wezwanie do zgłaszania opinii na temat projektu rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie współczynników kosztochłonności, jako publiczne uczelnie techniczne chcielibyśmy wnieść protest w sprawie proponowanych w tym rozporządzeniu zmian, idących w kierunku spłaszczenia skali współczynników kosztochłonności prowadzenia kształcenia na studiach stacjonarnych oraz badań naukowych w poszczególnych dyscyplinach. Proponowana zmiana będzie skutkowała znaczącym ograniczeniem finansowania kształcenia i badań w zakresie nauk ścisłych, technicznych i medycznych, natomiast wyższe finansowanie uzyskują nauki społeczne i humanistyczne. Trudno polemizować z decyzją polityczną określającą taki kierunek zmian, lecz przedstawione uzasadnienie tej zmiany zawiera, naszym zdaniem, błędne wnioski.

W uzasadnieniu wprowadzenia nowelizacji Ministerstwo powołuje się na „argumenty podnoszone przez przedstawicieli nauk humanistycznych, zgodnie z którymi decydującym czynnikiem kosztotwórczym w każdej dyscyplinie są wynagrodzenia, kształtujące się na porównywalnym poziomie dla wszystkich pracowników naukowych i dydaktycznych”. Prawdą jest, że „wynagrodzenia kształtują się na porównywalnym poziomie”, lecz nie można się zgodzić z tym, że kształcenie i badania we wszystkich dyscyplinach wymagają podobnej struktury zatrudnienia. W dyscyplinach o wysokiej kosztochłonności oprócz nauczycieli akademickich i obsługi (administracyjnej czy np. bibliotekarzy) niezbędne jest zatrudnienie dodatkowego personelu pomocniczego, obejmującego m.in. laborantów, techników zapewniających obsługę złożonej aparatury, czy konserwatorów. Dodatkowo, ze względu na specyfikę kształcenia, w dyscyplinach o wyższej kosztochłonności wymagane jest prowadzenie większej liczby zajęć w małych zespołach, pod nadzorem wyspecjalizowanych pracowników (m.in. ze względu na ograniczony dostęp do aparatury i przepisy bhp). W rezultacie studia na tych kierunkach wymagają także większej liczby godzin realizowanych przez nauczycieli akademickich i kadrę techniczną, co powoduje wyższe koszty osobowe w porównaniu z kierunkami bazującymi głównie na zajęciach audytoryjnych.

Należy w tym miejscu przypomnieć, że obowiązujący algorytm podziału subwencji te dodatkowe koszty uwzględnia jedynie we współczynnikach kosztochłonności, przez które jest przemnażana liczba studentów i osób prowadzących badania, a od 2023 roku również liczba słuchaczy w szkołach doktorskich. Składniki te nie są jedynymi uwzględnianymi w algorytmie, a ich udział procentowy w całkowitej subwencji wynosi: składnik studencki 30% (31% w roku 2023, a w uczelniach z grupy IDUB odpowiednio 20% i 22% w 2023 roku), składnik badawczy 25% (w uczelniach IDUB 30%) i składnik doktorancki 5% (4% w 2023 roku, a w uczelniach IDUB 10% i odpowiednio 8% w 2023 roku). Pozostałe 40% subwencji nie jest zależne od współczynników kosztochłonności, w tym zawiera składnik zależny od liczby nauczycieli akademickich i stanowisk, na których są oni zatrudnieni. Udział tego czynnika w całości subwencji wynosi 25% (w uczelniach IDUB 20%).

Ministerstwo powołuje się na analizę, zgodnie z którą „w zależności od dyscypliny od 65% do nawet 85% kosztów prowadzenia działalności dydaktycznej oraz działalności naukowej

stanowią wynagrodzenia wraz z pochodnymi". Takie proporcje świadczą o tym, że finansowanie badań naukowych, a także częściowo koszty kształcenia studentów, muszą być przez uczelnie pokrywane ze środków innych niż subwencja. W dyscyplinach o wysokiej kosztochłonności oprócz kosztów osobowych i utrzymania budynków konieczne są wydatki na materiały i odczynniki niezbędne do prowadzenia badań, zakup i serwis aparatury, instrumentów, przyrządów, a także na zakup energii zużywanej przez aparaturę naukową i centra obliczeniowe. Są to dodatkowe koszty, które znacząco ostatnio znacznie wzrosły, a które nie dotyczą jednakowo wszystkich dyscyplin.

Wartym odnotowania jest również fakt, że obecnie współczynnik kosztochłonności prowadzenia kształcenia, pomimo, że formalnie zawiera się pomiędzy wartościami 1 i 4, w większości przypadków mieści się w zakresie o wiele węższym - pomiędzy 1 a 2,5, bowiem jedynie 7 dyscyplin na 47 ma ten współczynnik o wartości powyżej 2,5, przy czym tylko jedna ma kosztochłonność równą 4. Proponowane spłaszczenie w praktyce sprowadzi rozpiętość tego współczynnika do zakresu pomiędzy 1 a 1,75.

Reasumując, chcielibyśmy wskazać kilka argumentów, przemawiających za pozostawieniem współczynników kosztochłonności dla prowadzenia kształcenia na studiach stacjonarnych oraz prowadzenia działalności naukowej w poszczególnych dyscyplinach na niezmiennym poziomie:

1. Prowadzenie badań naukowych oraz zajęć dydaktycznych w uczelniach technicznych stało się obecnie jeszcze bardziej niż poprzednio kosztochłonne, z uwagi na wzrost cen materiałów, aparatury oraz kosztów utrzymania aparatury naukowej i laboratoriów. Aparatura naukowo-badawcza jest w większości szczególnie energochłonna i choć wzrost kosztów energii dotyczy wszystkich uczelni, to jej zużycie jest zdecydowanie wyższe w uczelniach technicznych, posiadających wiele specjalistycznych i kosztochłonnych laboratoriów, które często wykorzystywane są w procesie ciągłym, zarówno do prowadzenia działalności dydaktycznej, jak i naukowej.
2. W przypadku uczelni technicznych, które także prowadzą kierunki o profilu praktycznym, koszt kształcenia studenta czy doktoranta jest wyższy, z uwagi na to, że struktura prowadzenia zajęć jest w dużej mierze skierowana na zajęcia laboratoryjne, co wiąże się z mniejszymi grupami, koniecznością realizacji większej liczby godzin zajęć, zapewnienia kadry nie tylko w osobie wykładowców, ale również wykwalifikowanych pracowników inżynieryjno-technicznych. Dlatego też kierunki realizowane w uczelniach technicznych, w tym także o profilu praktycznym, wymagają zatrudnienia większej liczby pracowników do prowadzenia zajęć niż kierunki o profilu akademickim. Warto także wspomnieć o studiach dualnych, które także wymagają znacznie większych nakładów.
3. Zastosowanie proponowanych zmienionych wskaźników kosztochłonności spowoduje przesunięcie środków finansowych do uczelni, w których prowadzone są kierunki humanistyczne - kosztem m.in. uczelni technicznych.
4. Spłaszczenie wskaźników nie dotyczy tych dyscyplin, które dotychczas miały wskaźnik kosztochłonności na poziomie 1. W ich przypadku wskaźnik kosztochłonności pozostaje na niezmiennym poziomie. Taki zabieg również spowoduje zwiększenie środków finansowych w tych dyscyplinach kosztem pozostałych dyscyplin, a w szczególności tych, w których proponuje się obniżenie wskaźnika kosztochłonności.

Na zakończenie chcielibyśmy jeszcze raz podkreślić, iż spłaszczenie współczynników kosztochłonności przy stałym wzroście kosztów funkcjonowania uczelni (koszty utrzymania i wynagrodzeń, inflacja) może skutkować znacznym zmniejszeniem nakładów uczelni na nowoczesną aparaturę naukowo badawczą finansowaną z subwencji. W efekcie zostanie zmniejszona konkurencyjność polskich uczelni technicznych w Europie i na świecie, gdyż wyposażenie w nowoczesną aparaturę jest koniecznym warunkiem uczestniczenia w projektach badawczych, w tym w prestiżowych programach międzynarodowych. Warunkiem przewagi konkurencyjnej Polski jest wiedza i przewaga technologiczna, wytwarzana głównie w polskich uczelniach technicznych. Zmiany współczynników kosztochłonności znacząco obniżą także jakość kształcenia na kierunkach technicznych, niezbędnych dla rozwoju gospodarki narodowej. W rezultacie należy przewidywać, że kolejne pokolenia młodych Polaków w jeszcze większej niż dziś liczbie zaczną wybierać studia na uczelniach zagranicznych, a potem zatrudnienie w zagranicznych ośrodkach naukowo-badawczych.

Z poważaniem

Politechnika Poznańska

Prof. dr hab. inż.
Teofil Jesionowski
czł. koresp. PAN
rektor
przewodniczący KRPUT

Akademia Górniczo-Hutnicza im. St. Staszica w Krakowie

Politechnika Gdańska

Politechnika Łódzka

Prof. dr hab. inż.
Jerzy Lis
czł. rzecz. PAN
rektor
wiceprzewodniczący KRPUT

Prof. dr hab. inż.
Krzysztof Wilde
czł. koresp. PAN
rektor

Prof. dr hab. inż.
Krzysztof Józwik
rektor
wiceprzewodniczący KRPUT

Politechnika Śląska

Politechnika Warszawska

Politechnika Wrocławska

Prof. dr hab. inż.
Arkadiusz Mężyk
rektor
przewodniczący KRASP

Prof. dr hab. inż.
Krzysztof Zaremba
rektor

Prof. dr hab. inż.
Arkadiusz Wójs
czł. koresp. PAN
rektor

Biuro KRPUT, ul. Piotrowo 3, 60-965 Poznań
biuro@krput.edu.pl
www.krput.edu.pl